

سال دوم

جلسه ۶۴

سال تحصیلی ۹۰ - ۹۱

۲۹ / ۱۱ / ۹۰ چهارشنبه

اصطلاحات متعدد «اعتباری» در فلسفه

در میان اهل سنت، گاه به «قیاس فقهی» [تمثیل منطقی] اعتبار گفته می شود

اصطلاح
ششم

برخی گفته اند: به «قیاس منطقی» نیز «اعتبار» گفته می شود

اصطلاح
هفتم

در فلسفه اخلاق به «آرای محموده»
(که یک نوع از قضایا هستند که عقلاء آن را می پذیرند) اعتباریات گفته می شود

اصطلاح
هشتم

اقسام اعتبار :

۱. اعتبار عمومی و اعتبار خصوصی

۱. اعتبار
عمومی

اعتبار عمومی = «اعتباریات قبل از اجتماع»
لازم است قبل از هر عمل اختیاری، لازم است انسان «وجوب» را اعتبار کند.

سوال : چرا این نوع از اعتبار، «اعتباریات قبل از اجتماع» نامیده می شود؟
جواب : چراکه اگر هیچ جامعه ای هم برای عقلاء موجود نباشد، این اعتبار تحقق دارد

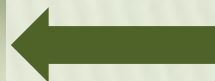
این اعتبار، از تشبیه رابطه «انسان با فعل» با رابطه «علت و معلول» شکل گرفته است

از دیدگاه مرحوم طباطبائی علاوه بر وجوب، حسن و قبح نیز از همین قسم اعتباریات هستند

مشهور : اعتباریات قبل الاجتماع را از زمره مقدمات فعل ارادی نمی دانند و لذا آن را قبول ندارند

اقسام اعتبار :

۱. اعتبار عمومی و اعتبار خصوصی

همان اعتباریات عقلایی می باشند که در علم اصول و فقه با آن سر و کار داریم
و پس از شکل گیری جامعه، حاصل می شوند

۲. اعتبار
خصوصی

اقسام اعتبار :

۱. اعتبار ادبی و اعتبار قانونی

۱. اعتبار
ادبی

اعتبار ادبی آن است که : تعریف یک شیء به شیء دوم داده می شود.
هدف از این کار : احساسات دیگران تحت تأثیر قرار گیرد

این دسته از اعتبارات، عملی فردی است و دارای آثار اجتماعی نیست.
و به همین سبب نیز «اصیل» نیست.

این دسته از اعتبارات، نوعی «استعاره» هستند
[یعنی لفظ بر چیزی دلالت دارد ولی مراد جدی چیز دیگر است]

اقسام اعتبار :

۱. اعتبار ادبی و اعتبار قانونی

۲. اعتبار
قانونی

اعتبار قانونی : عبارت است از ایجاد قراری که با مصالح فردی یا اجتماعی، مناسب است

این اعتبار، «اصیل» است چراکه دارای آثار اجتماعی است

[مثال: ملکیت؛ قراری است که دارای مصالح اجتماعی است. پس جامعه ملکیت را اعتبار می کند]

در این اعتبار، مراد جدی و مراد استعمالی، مطابق با هم هستند

تفاوت اعتبار ادبی و اعتبار قانونی

تفاوت ها

اعتبار قانونی : قراری است که با نوع فرد یا جامعه، ارتباط عملی مستقیم یا غیر مستقیم دارد
اما اعتبار ادبی : ربطی به مقام «عمل» ندارد و با «ذوق نفسانی» انسان مرتبط است

هدف اعتبار قانونی : راهنمایی انسان به سمت مصالح و دوری از مفاسد است.

هدف از اعتبار ادبی : تأثیر گذاشتن بر احساسات مردم است

در اعتبار ادبی : مراد استعمالی و مراد جدی، مطابق نیست و «تأصل خارجی» هم در آن راه ندارد.

در اعتبار قانونی : هم «تأصل خارجی» و هم «مطابقت مراد جدی با مراد استعمالی» موجود است

نکته : پیدایش اعتبارات قانونی از اعتبارات ادبی

اعتبار قانونی در آغاز، اعتبار ادبی بوده است.

پس از اینکه اعتبار ادبی، حاصل شد :

+ وقتی جامعه عقلایی آن را امضاء نمود

+ و پس از آنکه کثرت استعمال، حاصل شد

= آن اعتبار ادبی به اعتبار قانونی، تبدیل می شود

آیت الله
سیستانی